

Lainopin merkitys oikeuskäytännössä

Lakimies
1/2024
s. 5

Oikeustieteellisillä kirjoituksilla, kuten Lakimies-aikakauskirjassa julkaistavilla artikkeleilla, on vahva rooli lakia säädettäessä ja sovellettaessa. Kyse on kuitenkin ensisijaisesti näkymättömästä oikeuslähdeopillisesta roolista, koska Suomessa sekä lainsäätäjät että lainsoveltajat ovat perinteisesti viittaneet oikeustieteelliseen kirjallisuuteen harvakseltaan. Pidättäväisyys on nostattanut myös kritiikkiä. Esimerkiksi korkeinta oikeutta on moitittu perusteluiden avoimuuden sivuuttamisesta, kun se ei päätöspäätöseluissaan tyypillisesti viittaa hyödyntämäänsä oikeuskirjallisuuteen.

Tässä numerossa julkaistaan postuumisti korkeimman oikeuden oikeusneuvoksen, dosentti Pertti Välimäen kirjoitus, joka tarjoaa sisäpiiriläisen näkökulman lainopin merkitykseen ratkaisun keksimisessä ja perustelemisessa. Kirjoitus konkretisoi mielenkiintoisella tavalla, miksi oikeustieteelliseen kirjallisuuteen viittaaminen on jäänyt marginaaliin korkeimmassa oikeudessa.

Nähtäväksi jää, jatkuuko pidättyväinen linja tulevaisuudessa vai tuleeko aika, jossa ylimpien tuomioistuinten päätöksiä perustellaan useammin oikeustieteellisillä kannanotoilla. Toki mahdolliset muutokset päätöspäätöseluiden tyyllissä tapahtuisivat nekin todennäköisesti vähä vähältä ilman sen suurempaa draamatiikkaa. Tuomioistuinten vakauttavaan rooliin eivät sovi äkkiliikkeet, kuten Välimäki kirjoituksessaan toteaa.

Numeron kolmessa vertaisarvioidussa artikkelissa tarkastellaan ylikansallista yritysverotusta, normaalitiloihin työsopimukseen perustuvan paikallisen sopimuksen edistämistä sekä sukupuolispesifin lainsäädännön ongelmakohtia. Tavalla tai toisella myös nyt julkaistavilla artikkeleilla tulee olemaan näkyvää tai näkymätöntä merkitystä lainsäädäntö- ja lainsoveltamiskäytännöissä.

Välimäen kirjoituksen ja artikkelien lisäksi numero sisältää lyhyemmän kirjoituksen etätyössä sattuneen tapaturman korvaamisesta, lektion ja siihen liittyvän vastaväittäjän lausunnon, oikeustapauskommentin sekä kaksi kirja-arvostelua.

Toisessa kirja-arvostelussa arvioidaan kohteena on Kaarlo Tuorin teos *Properties of Law. Modern Law and After* (2021), jota analysoidaan ja kommentoidaan myös Keskustelua-osastossa. Samassa osastossa käydään kriittistä keskustelua moraalisisistä oikeuksista sekä oikeudellisen muotoilun eli legal designin merkityksestä ja luonteesta. Tämän kaltaiset puheenvuorot ja keskustelun-avaukset ovat tervetulleita, ja niitä voidaan myös tulevaisuudessa julkaista kyseisessä osastossa.

Tatu Hyttinen
päätoimittaja